

LBRIS

We know  
books

VASILE ALECSANDRI

# *Chirițele*

*Chirița în Iași sau Două fete ș-o neneacă*

*Chirița în provincie*

*Cucoana Chirița în voiaj*

*Cucoana Chirița în balon*

Editura

TANA 

## CUPRINS

<b>Chirița în Iași sau Două fete ș-o neneacă .....</b>	<b>5</b>
<b>Chirița în provincie .....</b>	<b>79</b>
<b>Cucoana Chirița în voiaj .....</b>	<b>157</b>
<b>Cucoana Chirița în balon .....</b>	<b>167</b>

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României  
ALECSANDRI, VASILE

*Chirițele* / Vasile Alecsandri. - Mușătești : Editura Tana, 2025  
ISBN 978-606-9019-83-2

821.135.1

Pentru comenzi și informații, ne puteți contacta la:

- tel: 0743-146.673, 0726-71.01.41
- e-mail: edituratana@yahoo.com
- www.edituratana.ro

Tipar: ARTPRINT  
Email: office@artprint.ro

*Chirița în Iași*  
sau  
*Două fete ș-o neneacă*

*Comedie cu cântece, în 3 acte*

*Reprezentată la Teatrul Național din Iași,  
în beneficiul artiștilor români, la 1850.*

PERSONAJELE:

**Cucoana CHIRIȚA**  
**GRIGORI BÂRZOI**, soțul ei  
**ARISTIȚA, CALIPSIȚA**, fetele lor  
**PUNGESCU**, coșcar bucureștean  
**BONDICI**, coșcar ieșean  
**GULIȚĂ**, copilul Chiriței  
**Văduva AFIN**  
**LULUȚA**, copila ei  
**Sărdarul CUCULEȚ**, director de agie  
**UN FECIOR BOIERESC**  
**IOANA**, țiganca  
**UN SLUJITOR DE BARIERĂ**  
**UN SURUGIU**  
**UN NEAMȚ CU ORGĂ**  
**POFTIȚI LA BAL, SLUGI,**  
**SURUGII, CAI DE POȘTĂ**

## ACTUL I

*Teatrul reprezintă ulița Păcurarii plină de omăt; în stânga, în fund, se vede bariera închisă. La ridicarea cortinei se aud chiote și pocnete surugiești. Bariera se ridică și încep a trece în fund vro 16 cai de poștă, care trag o trăsură veche pusă pe tălpi de sanie. Caii intră în culisele din dreapta, dar trăsura rămâne troienită în mijlocul scenei. În coada trăsurii sunt aninate o mulțime de sipețe și de cutii, iar pe deasupra lor șade o țigancă învelită într-o cergă strenteroasă; ea ține în mână o cutie cu bonete. Pe capră stă un fecior boieresc, ținând altă cutie. Înăuntru se află cucoana Chirița, Aristița, Calipsița și Guliță Bârzoii. Începe a însera și a ninge.*

### SCENA I

**CHIRIȚA, ARISTIȚA, CALIPSIȚA, GULIȚĂ,**  
**ȚIGANCA, FECIORUL, SLUJITORUL DE**  
**BARIERĂ, UN SURUGIU**

**SLUJITORUL** (alergând după trăsură, zice țigancei din coadă): Cine zici că-i în trăsură?...

**ȚIGANCA**: Cucoana Chirița.

**SLUJITORUL**: Cum?... Crița?

**ȚIGANCA**: Chirița... surdule.

**SLUJITORUL:** Chirița Surdulea?... Da cască-ți pliscul mai tare... cioară, și cârâie mai dezghețat... Ce cucoană-i în trăsură?

**ȚIGANCA:** Du-te pârlui! că doar n-am să-ți toc la ureche până mâine.

**SLUJITORUL:** De!... Baragladină, te-ai pichirisit?

**ȚIGANCA:** Baragladină ești tu, guleratul!

**SLUJITORUL:** Ian vezi moachia, că s-o fudulit... (*Azvărle în țigancă cu omăt.*) Hâși, cârâitoare!

**ȚIGANCA:** Șezi binișor, blestematule, că te ia dracu.

**SLUJITORUL:** Hâși, ciocănitoare!...

**ȚIGANCA:** Bată-te pârdaľnicu să te bată!... șezi binișor.

**SLUJITORUL:** Hâși, duh de baltă...

**CHIRIȚA** (*scoțând capul și primind omătul în obraz*): Ce este? ce-ați pățit... carnaesî! că era să mă chiorască!... Cine-azvărle cu bulgări?... (*Către țigancă:*) Ce te-o apucat, mă rog, coțofano, de cârâi ca cioara-n par?... Ie sama la lucruri bine, și taci din plisc. (*Întorcându-se către fecior.*) Și tu, mojicule, ce stai în capră ca un degerat și nu zici surugiilor să meargă?... Vai, bată-vă crucea, mangosiților, c-o să-mi faceți zile fripte!...

**SLUJITORUL** (*la oblon*). Cucoană...

**CHIRIȚA:** Ce-i?

**SLUJITORUL:** Cum îi numele d-tale?

**CHIRIȚA:** Cum mi l-o dat nânașu... Lipsești de-acole.

**SLUJITORUL:** Așa știi și eu... d-apoi vezi, cucoană, că trebuie să te trecem la catastiful barierei.

**CHIRIȚA:** Să mă treci la catastif pe mine?... da ce sunt eu, să mă treci la izvod?... Auzi vorbă!... Măi! că obraznici mai sunt guleratii își cu săbiuțe...

Lipsești, mojice!

Lipsești de-aice,

Că-ți sar în păr

Și te bat măr.

Auzi dârzie! blăstămăție!

Obrăznicie

Și mojicie!

În catastifuri el să mă scrie;

Să-mi facă mie

Catagrafie,

Parcă aș fi marfă de băcălie,

Brașovenie

Sau lipscănie!

## TOȚI

Lipsești, mojice!

Lipsești de-aice,

Că-ți sar în păr

Și te bat măr.

**SLUJITORUL** (*astupându-și urechile*): Ho, țară!... că doar n-am urechi de săftian... Cucoană, avem poruncă să nu lăsăm pe nime-n târg, pân-a nu-l întreba de nume.

**CHIRIȚA:** Ei! c-or să-mi scoată sufletu!... Du-te de scrie c-o venit în Iași: cucoana Chirița a banului Grigori Bârzoii, de la Bârzoieni, cu Aristița, Calipsița și Guliță, copiii lor.

**SLUJITORUL** (*în parte*): Mă!... ce pomelnic (*Tare.*) Cum ziseși, cucoană?

**CHIRIȚA:** Iaca surdu!... (*Repede.*) Chirița, Aristița, Calipsița și Guliță Bârzoii ot Bârzoieni. (*La surugi.*) Mânați, măi, și luați seama la covățele. (*În parte.*) Aice-n capitală ești tot cu zilele-n mână.

**SLUJITORUL** (*în parte*): Crița, Răștița, Lăpșița și Gurluiță Brânzoii!... da... a dracului nume!... parcă se bat babele-n

gură... Mă duc să-i torn în catastif. (*Merge spre barieră.*) Gurluiță, Lăpșița... Crița... (*Iese.*)

**CHIRIȚA** (*la surugii*): Pornit-ați, jărpanilor?

**SURUGIUL** (*îndemnând caii*): Hi, hi, hi, hi, copii... nu mă lăsați... Hi, hi, tătucă... Hi, hi, mânca-v-ar lupii. (*Pocnește.*) Hi, Iudă... Hi, jupitule. Iaca, mă! c-or să mă lase-n troian... Hi, hi, da hi... lua-v-ar dalacu... prohodii-v-ar cioarele!...

**CHIRIȚA** (*scoțând capul repede*): Tacă-vă gura, bețivilor, că vă aud copilele.

**SURUGIUL**: Ian lasă-ne, cucoană hăi... nu ne mai necăji, că destul necaz avem noi cu rădvanul ista, ardă-l focu!...

**CHIRIȚA**: Ba să te ardă pe tine focul... auzi?... rădvan!... trăsura mea de nuntă, nouă-noușoară!... de abia din vremea bejăniei!... Hai, mânați și nu mai faceți vorbă.

**SURUGIUL**: Hi, hi... odată, copii, cu toții... Hi! lăsa-v-ați oasele cioarelor și pelea vameșului... Ha, ho, ha, ho, tbr... degeaba!... de-acum ne-am troienit...

**CHIRIȚA**: Ne-am troienit?... Iaca! na, și alta acum... chiar colac peste pupăză! (*Feciorului.*) Ce stai ca un butuc în capră, mangositule... coboară de-agiută la trăsură... Ian vezi-l, mă rog, parcă-i un boier!... nu-i bun nici de-o treabă...

**FECIORUL** (*leneș*): Dacă-i chiar în zadar... nu ne scoate de-aici nici dracu...

**CHIRIȚA**: Sărmane, sărmane... ți-oi arăta eu acuși pe dracu, somnorosule... dă... dă!...

**FECIORUL** (*scoborându-se*): Somnoros, da! și eu n-am închis ochii de două nopți!

**CHIRIȚA** (*sărind din trăsură*): Ian auzi-l că și răspunde!... (*Lunecând.*) Carnacși! că era să-mi rup șălele (*Împingând feciorul.*) Ia, colo... colo la răzor, tontule...

pune umăru de-mpinge, că ești coșcoge... (*La surugiu.*) Hai, măi, opintiți vartos.

**SURUGIUL**: Hi, hi, zvânta-v-ar vântu și v-aș vinde păstrama!

**CHIRIȚA**: Tacă-vă gura, blăstămaților! că vă aud copilele! (*La fete.*) Astupați-vă urechile! (*În parte.*) Îi un păcat cu niște ghiorlani. (*La țigancă.*) Da tu, cheramo, ce stai acolo parcă clocești ouă... de-te gios să se mai ușureze trăsura.

**ȚIGANCA**: Cuconiță, nu mă pot scobori făr' de scară.

**CHIRIȚA**: Scară?... ți-oi da eu la scară, coțofană... deschide-ți aripile și sai la pământ... da doar mi-i strica cutia... c-atâta-ți trebuie.

**ȚIGANCA** (*sărind*): Valeu!... că mi-am scrântit piciorul! valeu!

(*Sărind, scapă cutia, care se strică.*)

**CHIRIȚA**: Tronc! parcă-nadins i-am zis să mi-o strice!...

Of! săracan de mine! că-mi vine să țip și să ieu câmpii!... Mult oi să mai stau în drum? (*Aleargă la oblon și lunecă.*) Carnacși! că mi-o plesnit șireturile de la rochie!... Aristițo, Calipsițo, dați-vă gios și voi, doar ne-om distroiemi mai degrabă... ia așa... frumos... încet, să nu lunecați.

(*Aristița și Calipsița se cobor,*

*Guliță vrea și el să iasă, dar Chirița îl oprește.*)

**GULIȚĂ** (cepeleag și alintat): Să mă cobor și eu cu țâțacele?

**CHIRIȚA**: Ba nu, Gulița mamei... nu, drăguță; mata șezi în trăsură ca să nu răcești.

**GULIȚĂ**: E!... neneacă, vreau să mă cobor... na...

**CHIRIȚA**: Ba nu, suflete... dacă mă iubești... șezi mățăluță locului, puiule, și te învălește cu contășu băbacăi.

**GULIȚĂ**: Ei, m-am săturat de contăș; vreau să mă dau pe gheață...

**CHIRIȚA:** Ba... să nu faci pozna, Gulița neneacăi, c-apoi s-a mânia neneaca și nu ți-a mai cumpăra minavet... știi mata... minavetu care ți l-am făgăduit...

**GULIȚĂ:** Așa! de trei ani de când mă porți cu făgăduința...

**CHIRIȚA** (*sărutându-l*): Gulița mamei!... că nostim ești... nu fi de diochi... (*Închide oblonul și zice surugiilor:*) Hai, flăcăi, de-acum, că vă făgăduiesc bacșiș bun... câte un fîfirig de om... (*Căutând în culise.*) Iaca pozna! da unde-s surugiii?

**FECIORUL:** Or fi fugit!... cine știe?... la vro crâșmă poate... (*În parte.*) Hei, că nu-s și eu cu dânșii!

**CHIRIȚA:** O fugit și m-o lăsat lată în mijlocul drumului!... bre! c-o să mă lovească ceva! (*Furioasă.*) Ei, apoi să nu te-apuice șaptezeci de năbădăici?... *Kirie eleison!* (*Vine iute în fața publicului.*) Mă rog, cine ține poștele?... cine-i otcupcicul ghipcanilor?... să deie ochi cu mine, dacă-l ține curăua... să-i zic două vorbe... da vorbe!... să le pomenească cât o trăi... știi?... cole... *engolpion* de anul nou 1844.

## I

Ian să-ți spun, otcupcic dragă,  
Vel otcupcic de ghipcani!  
Toți motanii, fără șagă,  
Nu-ți plătesc nici chiar doi bani!  
Of! mări frate,  
De ai păcate  
Cu cai de poștă să te pornești;  
De multă ciudă,  
De multă trudă,  
Te simți, cu poșta, că-mbătrânești!  
Ba nu-s propele,

Nici căpițele;

Ba ștreangu-i putred de ars în foc!

Hi, pliosca, trosca,

Hi, trosca, pliosca!...

Sluga-n pricină... ești tot pe loc!

## II

Drept să-ți spun, otcupcic dragă,

Vel otcupcic de ghipcani!

Toți motanii, fără șagă,

Nu-ți plătesc nici chiar doi bani!

Căci dacă pleacă,

Colbul te-neacă;

Glodu-ți lipește benghiuri pe nas;

Biciul pocnește

De te-asurzește,

Și caii poștei alerg... la pas!

Ba stau la dealuri;

Te dau de maluri;

Îți sfarmă trupul de nu mai poți!

Și de nu-ți pasă,

Ajungî acasă

C-un ochi, c-o mână, și cu trei roți!

**CHIRIȚA** (*alergând în fund*): Pofitim poște!... dacă nu merg caii, fug surugiii!... Da unde s-o înfundat blăstămații? (*Intră în culisa din dreapta, din fund.*) Vai! că buni-s de spânzurat în iarmaroc!... Auzi!... carnacși, că lunecușu-i!... Valeu!... (*Se aude căzând pe gheață.*)

**ARISTIȚA, CALIPSIȚA:** Vai de mine! a căzut neneaca pe gheață!...

(*Aleargă amândouă după Chirița și se aud picând și țipând în culise: „Valeu!... Valeu!...”*)

**FECIORUL** (*căutând în dreapta*): Haita... buf... na, c-o căzut și duduile... Ha, ha, ha... una peste alta...

(*În vremea aceasta Guliță se coboară furiș din trăsură și începe a se da pe gheață.*)

**GULIȚĂ**: Uța... a... a... Bine-i de dat de-a săniușul... Uța... a... a... Neneaca s-a dus... bine-mi pare!

**ȚIGANCA** (*ghemuită în cergă lângă coada trăsurii*): Da astâmpără-te, cuconașule, că-i cădea jos și ți-i sparge capu.

**GULIȚĂ**: Taci, coțofană... nu cârâi.

**ȚIGANCA**: Haide, hai, că te-a vedea ea cucoana acuși.

**GULIȚĂ**: Taci, îți zic, c-apoi știi... (*Către fecior.*) Măi, fecior boieresc, vin' de te dă pe gheață cu mine.

**FECIORUL**: Ce să fac?... că doar n-am zece capete de stricat...

**GULIȚĂ** (*mânios*): D-apoi dacă-ți poruncesc eu?... nu vrei?... Ei las' măi bade, că te-oi drege eu.

**FECIORUL** (*în parte*): Ba-i drege tu pe cine-ai mai dres, sfrijitule.

**GULIȚĂ**: Uța... a... las' că te-oi spune eu și bunicăi, și mătușicăi, și băbacăi, și neneacăi... Uța... a... (*Se aude dincolo de barieră un sunet de zurgălăi și un glas de jidov strigând: „Vio, vio.”*)

## SCENA II

**FECIORUL** (*lângă oblon*), **ȚIGANCA** (*lângă coada trăsurii*), **GULIȚĂ** (*dându-se de-a săniușul pe dinaintea ei*), **BONDICI**, **PUNGESCU**, **un NEAMȚ** **cu orgă** și **SLUJITORUL**

**BONDICI** (*la barieră*): Mă! cel cu trăsura... fă înainte... Ce-ai închis șoseaua?

**FECIORUL** (*căutând în stânga*): Dec! cum oi să fac înainte, dacă ne-am troienit?

**BONDICI**: Ce-mi pasă mie?... dă-te-n lături că n-am să șez aici toată noaptea pentru hatârul tău.

**FECIORUL**: Măi omule, da n-auzi că ne-am troienit?

**PUNGESCU** (*asemene la barieră*): Înhamă-te pe tine și trage zdreavăn până ce-i ieși din zăpadă.

**FECIORUL**: Ba-ți pune pofta-n cui.

**PUNGESCU**: Hait! o pățirăm de la roate... Ei, ce facem acum?

**BONDICI**: Hai să lăsăm harabagiul și să ne suim într-o sanie de birjă.

**PUNGESCU**: Fie ș-așa... hait... vină și tu, neamțule, cu noi.

**NEAMȚUL**: No gut... maine heren.

(*Bondici, Pungescu și Neamțul cu orgă intră pe la barieră. Slujitorul îi oprește.*)

**SLUJITORUL**: Cum îi numele d-voastră, domnilor?

**BONDICI**: D-lui îi spătarul Hațmațuchi, și eu aga Crastavețovici: amândoi cu șezutul și cu avutul în Focșani... Cât pentru d-lui neamțul, îi vestitul baron fon Șonțberg, care vine de la Podul-Iloaiei ca să deie concerturi instrumentale în folosul său. Drept care avem cinste a ne închina d-tale cu tot respectul, noi, sus-pomeniții și jos-iscăliții: spătarul Hațmațuchi, i aga Crastavețovici, i baron fon Șoacătenberg. (Se închină și vine în fața scenei.) Zi cruce-ajută și dă înainte la catastih dacă poți, cenușerule.

(*Slujitorul rămâne încremenit și șuieră de mirare.*)

*Neamțul începe a cânta din orgă și se trage în fund lângă trăsură, Bondici și Pungescu vin în fața scenei.*)

**PUNGESCU**: Ha, ha, ha!... repede mi-l luași pe bietul dorobanț, nene...

**GULIȚĂ:** Îra!... Iaca un minavet de canari, cum vreau eu.  
*(Aleargă lângă neamț, împreună cu feciorul și cu țiganca.)*

**BONDICI:** Iaca neamțul dracului!... nici n-a apucat a intra în Iași și a și început a rupe urechile ieșenilor. Nu-i destul că ne-a asurzit pe noi în harabaua cea jidovească, de la Roman, și tot drumul!... Ia să vezi cum o să-mi gologănească sinpatrioții!... Păcat numai că n-are vro momiță sau vrun urs, că s-ar face stup de bani.

**PUNGESCU:** Ce spui, vere?... care vrea să zică... dobitoacele aci în Iași?...

**BONDICI:** Hai, hai!...

**PUNGESCU:** Apoi dar... ne-am sfințitără noi doi?...

**BONDICI:** Niboisa, fricosule... nu mi te da, păcătosule... dar, ia lasă vorba asta... să venim la treaba noastră. Am scăpat din Focșani cum am putut... cu nepus în masă... că de punea mâna ispravnicul pe noi, ne trântea poate la gros...

**PUNGESCU:** Vrei să zici la pușcărie.

**BONDICI:** Și asta din pricina ta; dacă ești prost și lași să te prindă la cărți cu mâța-n sac?...

**PUNGESCU:** Ce pisică-n sac, neneo? vina mea-i dacă s-a găsitără alt cartofor mai țeapăn decât mine și m-a zăritără când am tras pă riga de desubtul cărților?

**BONDICI:** În sfârșit, ce-a fost s-a trecut... am scăpat de-acolo; acum ne rămâne să ne păzim aici vro câtăva vreme, pân' ce s-o face lucru mușama... De aceea trebuie mai întâi să ne prefacem numele; să le mai lungim. Tu te-i chema de azi înainte Pungescovici și eu Bondicescu.

**PUNGESCU:** Ei ș-apoi!... despre trai cum a s-o ducem?... că numai cu escu și cu ovici, tot covrigi, tot spanac.

**BONDICI:** Despre trai?... helbet!... feți logofeți de soiul nostru, cu meseria stosului și a bancului, nu pier în Iași.

**PUNGESCU:** Se poate, nenișorule... dar mai bine m-aș închiorchioșa eu în București.

**BONDICI:** Pentru ce, neică?

**PUNGESCU:** Pentru ce?...

De-ai umbla întreaga lume;

De-ai călca pe rând anume:

Țara englezească,

Țara franțuzească,

Țara spaniolească,

Nemțească, leșască,

Italienească,

Păn' și cea grecească,

N-ai găsi chiar într-o mie

Așa târg vestit să fie,

Pentru boscărie,

Pentru stosărie,

Pentru coțcărie,

Matrapazlărie,

Și rușfetărie

Și potlogărie!

**BONDICI:** Nu zic ba, neiculiță, dar apoi și târgul nostru... când ai ști. *(Caută împrejur.)*

**PUNGESCU:** Spune, că nu ne aude nime.

**BONDICI:** Iașul nostru-i chiar de gemene cu Bucureștiul vostru.

**PUNGESCU** *(cu bucurie):* Aoleo!

**BONDICI:** Ce-ți spun eu.

**PUNGESCU:** Care vrea să zică... de-om lua treaba de la mertepea ș-aci, am înfundatără pă dracu!